

MENTAAL
GEZOND
GRONINGEN

Mentaal Gezond Groningen

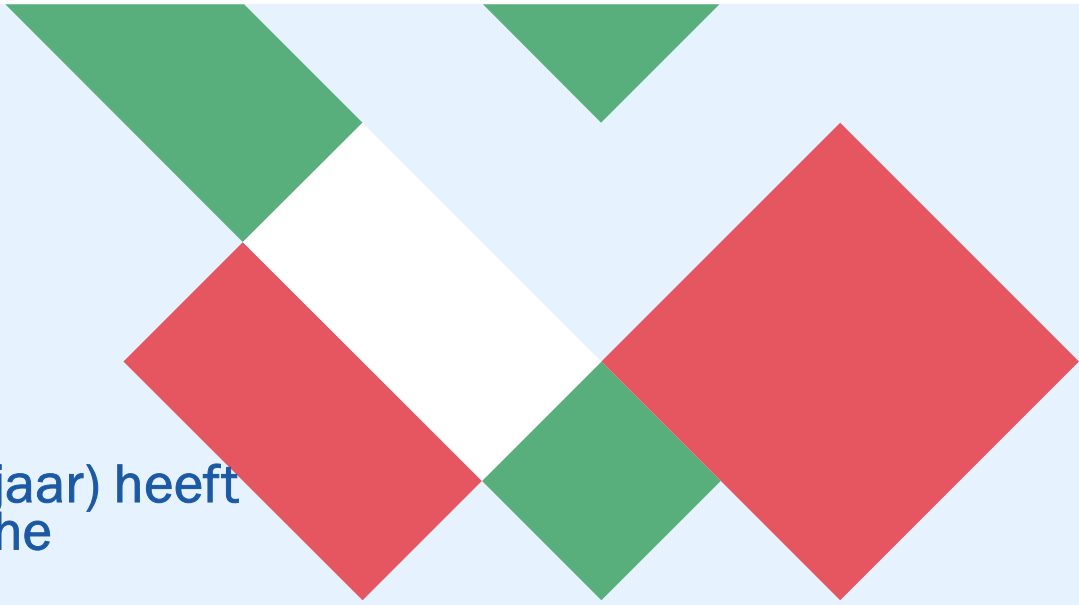
De rol van preventie bij een toekomstbestendige GGZ

**RG0c Symposium Koersen op een
toekomstbestendige GGZ: onderzoek en innovatie
vanuit het RG0c**

**Kaying Li-Kan, PhD
Postdoc onderzoeker
University Medical Center Groningen, Universitair
Centrum Psychiatrie, Rob Giel Onderzoekcentrum**

Cijfers psychische problematiek

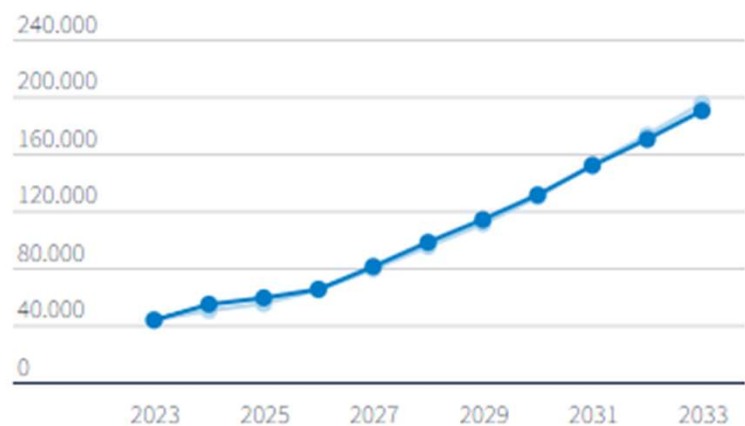
- Bijna de helft van de volwassenen (18-75 jaar) heeft ooit in het leven één of meerdere psychische aandoeningen gehad.¹
- In de afgelopen 12 maanden had ongeveer 1 op de 4 volwassenen één of meerdere psychische aandoeningen (3,3 miljoen volwassen Nederlanders).¹
- Meer dan 6 van de 10 (62.5%) psychische aandoeningen begint voor het 25ste levensjaar.²
- Bij ruim een derde (34.6%) zelfs al voor het 14de levensjaar.²

1. Have M. ten, Tuithof M., Dorsselaer S. van, Schouten F., Luik A. I., Graaf R. de. Prevalence and trends of common mental disorders from 2007-2009 to 2019-2022: results from the Netherlands Mental Health Survey and Incidence Studies (NEMESIS), including comparison of prevalence rates before vs. during the COVID-19 pandemic. *World Psychiatry*. 2023;22(2):275-285. doi:10.1002/wps.21087

2. Solmi M, Radua J, Olivola M, Croce E, Soardo L, Salazar de Pablo G, et al. Age at onset of mental disorders worldwide: large-scale meta-analysis of 192 epidemiological studies. *Mol Psychiatry* 2022;27(1):281-295.

De GGZ in 2033

Arbeidsmarkttekort per scenario Nederland, personen

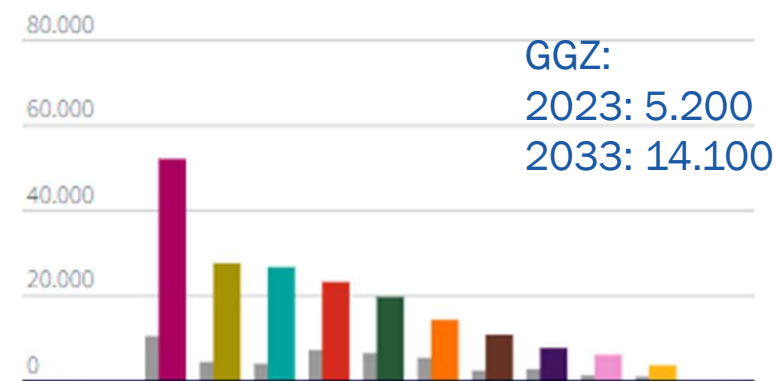

● Nieuw Beleid ● Referentie

2023 - 2033

Meer info ▼

Arbeidsmarkttekort per branche Nederland, personen

GGZ:
2023: 5.200
2033: 14.100

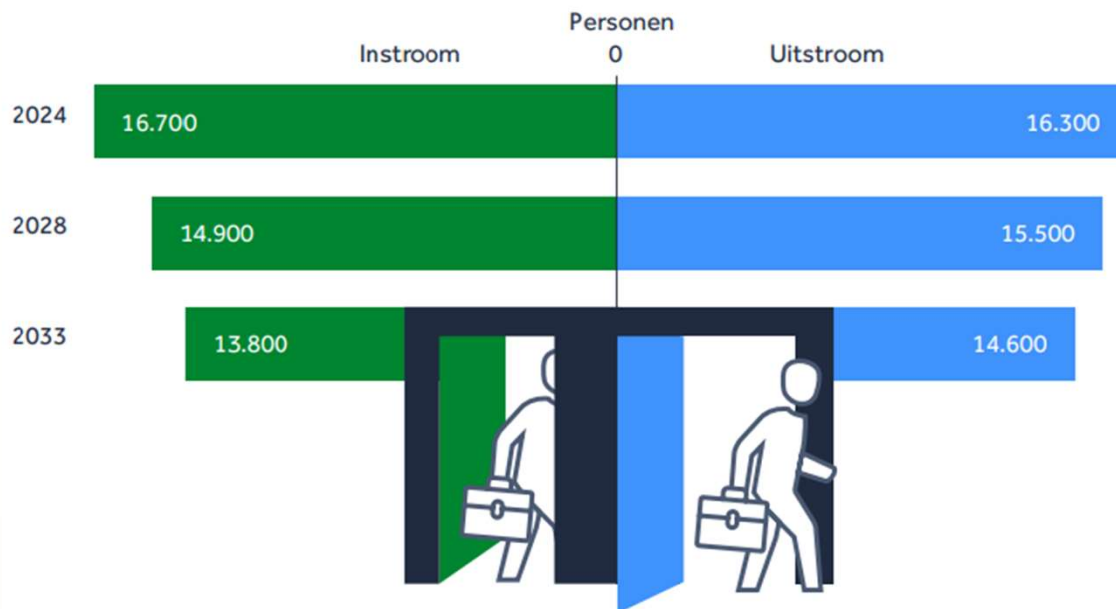
● Gehandicaptenzorg ● Overige zorg en welzijn
● Geestelijke gezondheidszorg

2023, 2033

Meer info ▼

Instroom/Uitstroom cijfers GGZ

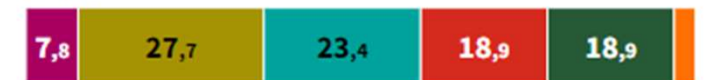
Arbeidsmobiliteit geestelijke gezondheidszorg

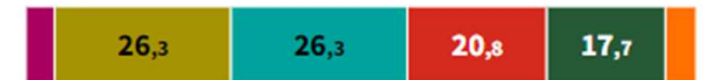
De verwachting is dat zowel de **instroom** in als de **uitstroom** uit de geestelijke gezondheidszorg zal afnemen tot en met 2033.

Ontwikkeling leeftijdsopbouw werknemers Nederland, %

2023

2033

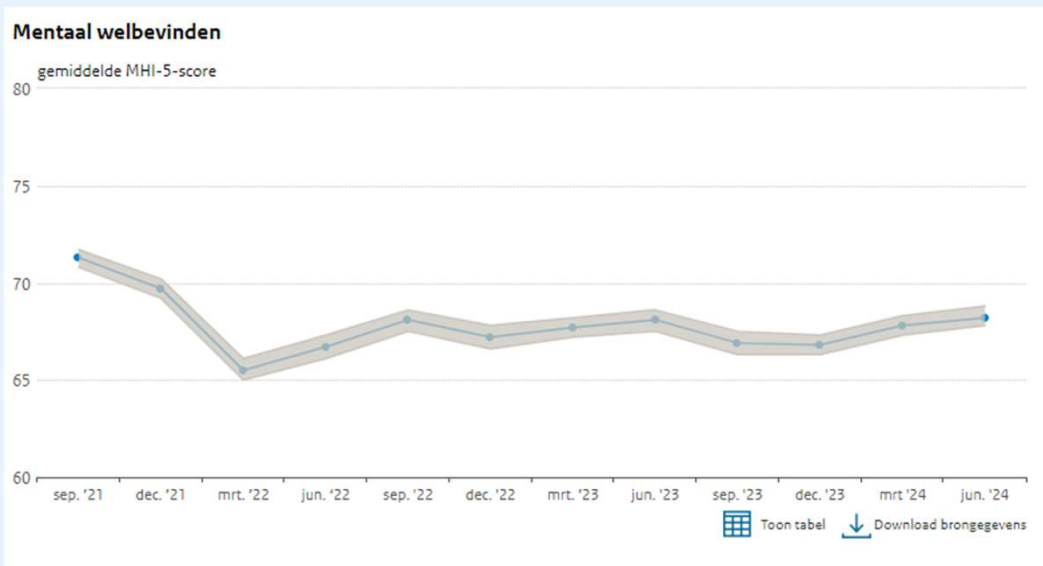
0 20 40 60 80 100

● 0 - 24 jaar ● 25 - 34 jaar ● 35 - 44 jaar ● 45 - 54 jaar
● 55 - 64 jaar ● 65 jaar en ouder

2023, 2033

Meer info ▼

Bron: [AZW-factsheet-Prognosemodel-2033-GGZ.pdf](#)

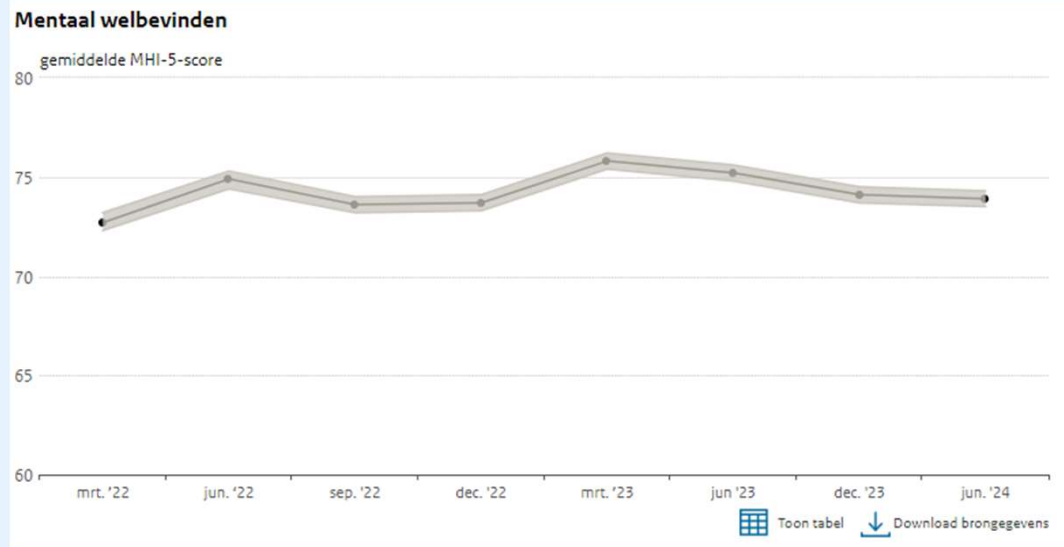

Mentaal Welbevinden – meest recente cijfers

Trend mentale gezondheid afgelopen 2 decennia ↓

Jongeren - gemiddeld 68 op mentaal welbevinden tijdens meting juni 2024, vergelijkbaar als jaar eerder.

Sinds September 2022 lijkt het te stabiliseren

Mentaal Welbevinden – meest recente cijfers

Sinds maart 2023 lichte daling in mentaal welbevinden onder volwassenen

Ref: [https://www.rivm.nl/gezondheidsonderzoek-covid-19/kwartaalonderzoek-volwassenen/mentale-gezondheid#:~:text=Dalend%20mentaal%20welbevinden&text=Volwassen%20scoren%20in%20juni%202024,onder%20volwassenen%20\(zie%20grafiek\).](https://www.rivm.nl/gezondheidsonderzoek-covid-19/kwartaalonderzoek-volwassenen/mentale-gezondheid#:~:text=Dalend%20mentaal%20welbevinden&text=Volwassen%20scoren%20in%20juni%202024,onder%20volwassenen%20(zie%20grafiek).)

Belang van preventie in de GGZ

Behandeling alleen is niet genoeg

- Evidence-based behandelingen voor iedereen; 28% van de ziektelast psychische aandoeningen wordt voorkomen³
- Zestig procent van de ziektelast van psychische aandoeningen niet te vermijden met behandeling.³

Preventie de uitkomst?

- Preventieve interventies geven ongeveer 20% minder nieuwe gevallen, en zelfs meer bij interventies gericht op hoog-risico groepen
- Preventieve interventies gericht op ouders met een psychische aandoening kunnen het risico op psychische stoornissen bij hun kinderen met 40% verminderen.⁴

Sociale determinanten van gezondheid zijn zeer belangrijk

3. Andrews G, Issakidis C, Sanderson K, Corry J, Lapsley H. Utilising survey data to inform public policy: comparison of the cost-effectiveness of treatment of ten mental disorders. *Br J Psychiatry*. 2004 Jun;184:526-33. doi: 10.1192/bjp.184.6.526. PMID: 15172947.

4. Siegenthaler, E., Munder, T., & Egger, M. (2012). Effect of preventive interventions in mentally ill parents on the mental health of the offspring: systematic review and meta-analysis. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 51(1), 8-17.

Vormen van preventie

Naar doelgroep:

Universele preventie: gericht op de gehele gemeenschap of specifieke delen daarvan, niet geïdentificeerd op basis van een verhoogd risico – actief de gezondheid bevorderen

Selectieve preventie: gericht op bevolkingsgroepen met een verhoogd risico – voorkomen dat mensen daadwerkelijk ziek worden

Geïndiceerde preventie: gericht op mensen met beginnende klachten - voorkomen dat deze verergeren tot een volwaardige aandoening

Zorggerelateerde preventie: gericht op mensen die al te maken hebben met een ziekte of aandoening – complicaties, beperkingen of sterfte voorkomen

Naar fase van ziekte:

→ **Primaire preventie:** gericht op het voorkomen van het ontstaan (incidentie) van een ziekte of aandoening

Secundaire preventie: gericht om de prevalentie van een ziekte of aandoening te verlagen door vroeg detectie en behandeling van personen die ziek zijn, een verhoogd risico lopen of een bepaalde genetische aanleg hebben

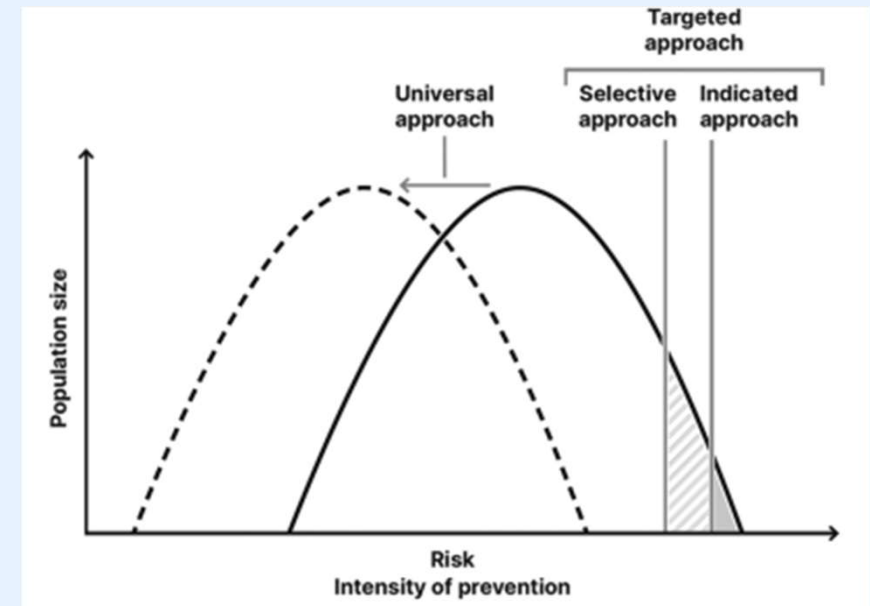
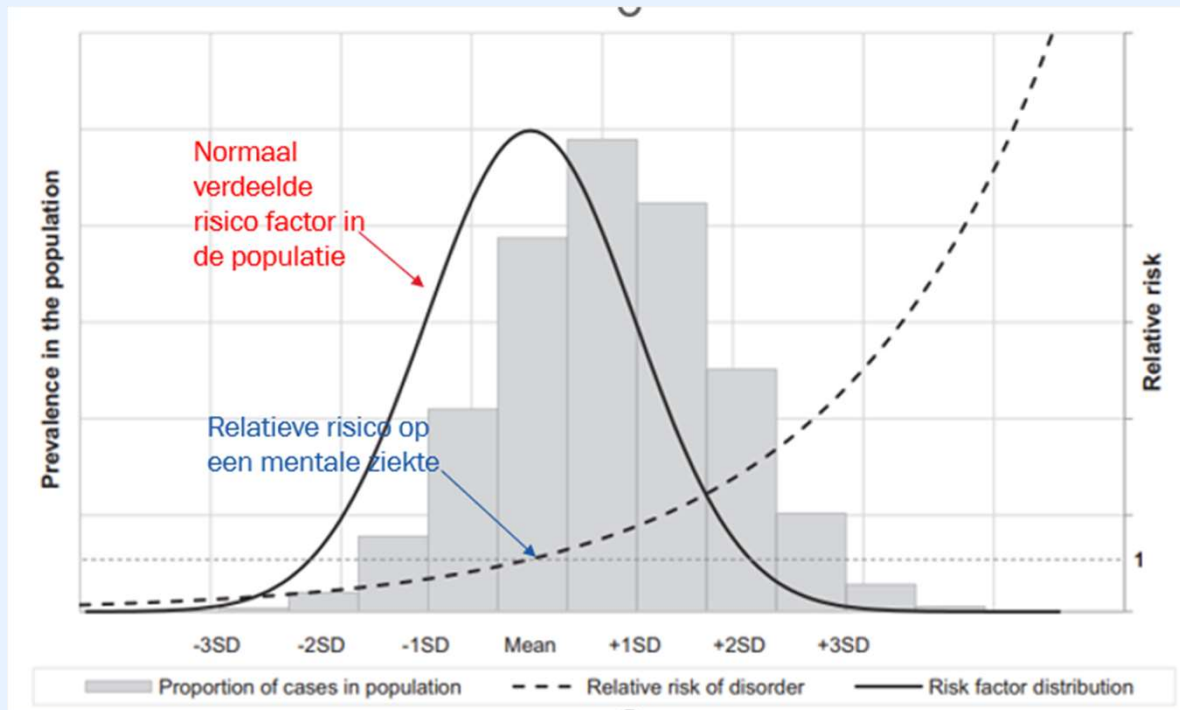
Tertiaire preventie: voorkomen van complicaties en ziekteverergering bij patiënten en bevorderen van de zelfredzaamheid van patiënten

Voorbeelden van effectieve preventieve interventies

Type interventie	Effectiviteit	Referenties
Antipestprogramma's op scholen	Verminderen het pesten met 20%. Daarmee ook vermindering van agressie en internaliserende symptomen.	Ttofi, M. M., & Farrington, D. P. (2011). Effectiveness of school-based programs to reduce bullying: A systematic and meta-analytic review. <i>Journal of experimental criminology</i> , 7, 27-56. Williford A, Boulton A, Noland B, Little TD, Karna A, Salmivalli C. Effects of the KiVa anti-bullying program on adolescents' depression, anxiety, and perception of peers. <i>J Abnorm Child Psychol</i> 2012; 40: 289-300.
Preventieve strategieën voor postpartumdepressie	Daling van ongeveer 20% van het aantal postnatale depressies gedurende de eerste maand na de bevalling Verbetering van de interactie tussen moeder en kind en ontwikkeling van het kind. Vermindering van kindermisbruik en verwaarlozing.	Dennis CL, Dowswell T. Psychosocial and psychological interventions for preventing postpartum depression. <i>Cochrane Database Syst Rev</i> 2013; 2: CD001134 Lynch T, Harrington J. Benefit cost analysis of the Maternal Depression Project in Gadsden County, Florida. Oct 14, 2003. http://www.cefa.fsu.edu/sites/g/files/imported/storage/original/application/311dac53dc444e9835c0dd5b0e7b07f9.pdf (accessed Dec 25, 2016)

Populatiegerichte benadering en hoogrisicobenadering

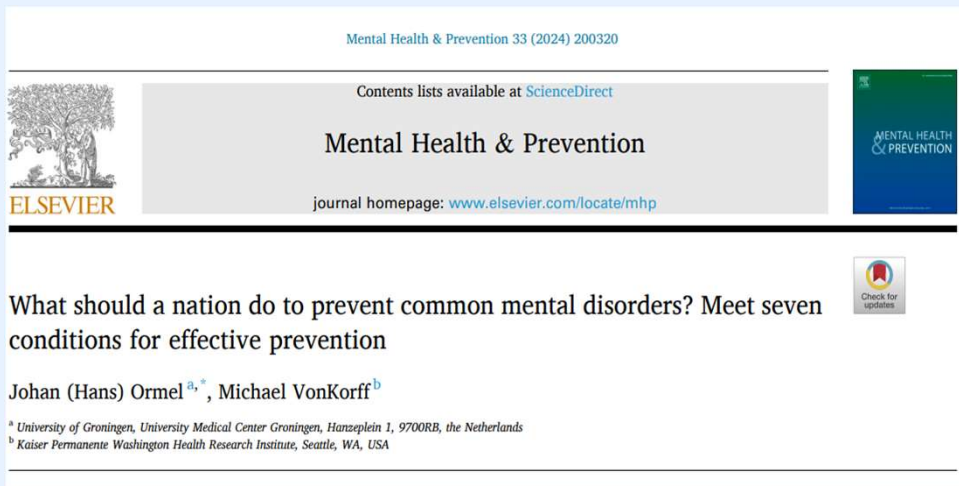
Referenties:

Kirkbride JB, Anglin DM, Colman I, Dykxhoorn J, Jones PB, Patalay P, Pitman A, Sonesson E, Steare T, Wright T, Griffiths SL. The social determinants of mental health and disorder: evidence, prevention and recommendations. *World Psychiatry*. 2024 Feb;23(1):58-90. doi: 10.1002/wps.21160. PMID: 38214615; PMCID: PMC10786006.

Rose G. Sick individuals and sick populations. *Int J Epidemiol* 2001;30:427-432

Fusar-Poli, P., Correll, C. U., Arango, C., Berk, M., Patel, V., & Ioannidis, J. P. (2021). Preventive psychiatry: a blueprint for improving the mental health of young people. *World Psychiatry*, 20(2), 200-221.

Voorwaarden voor effectieve preventie van mentale stoornissen

Ref: Ormel, J. H., & VonKorff, M. (2024). What should a nation do to prevent common mental disorders? Meet seven conditions for effective prevention. *Mental Health & Prevention*, 33, 200320.

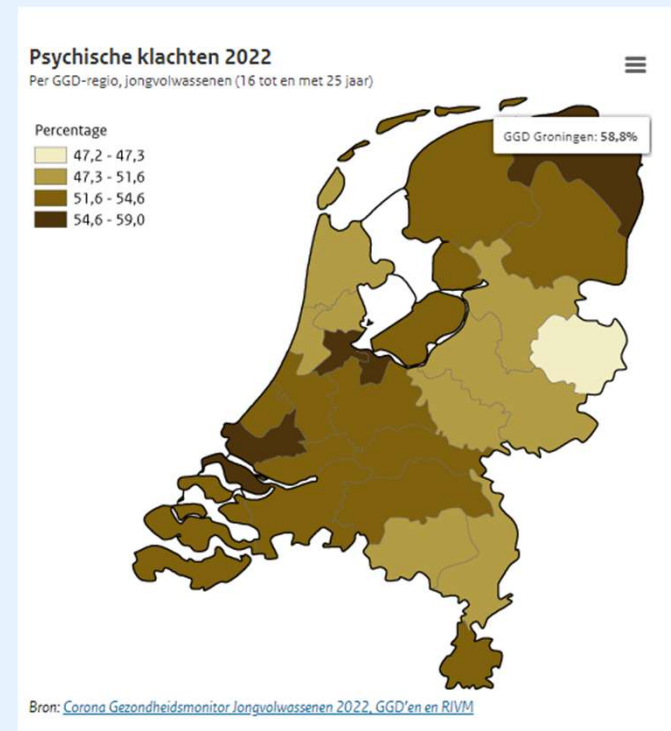
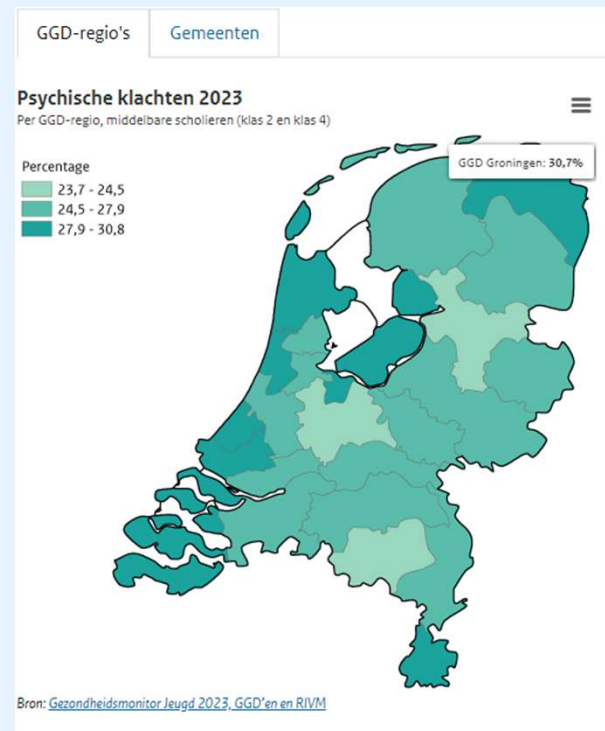
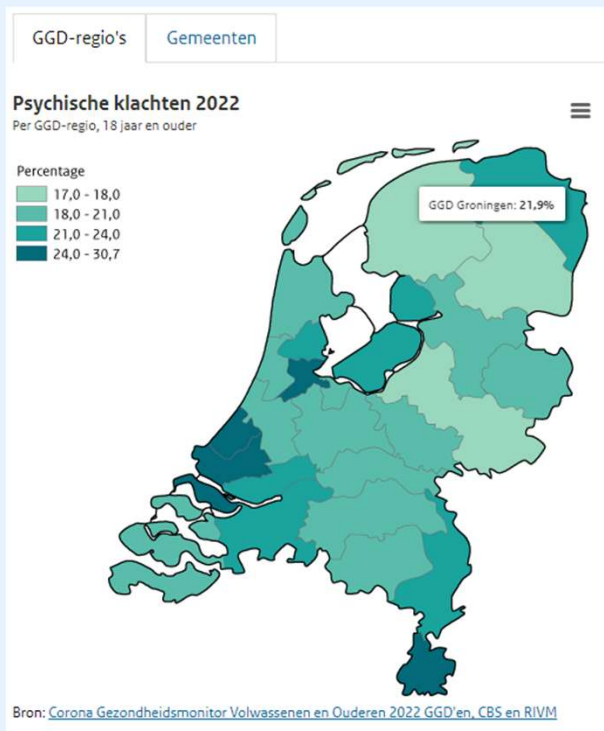
1. Richten op jongeren en hun families;
2. Richten op belangrijke (beïnvloedbare) risicofactoren en beschermende factoren;
3. Inbedden in sociale instellingen en cultuur;
4. implementeren van effectief bewezen programma's in meerdere contexten (gezin, school, gemeenschap)
5. Verzekeren van lange termijn financiering met permanente structurele integratie in gemeenschapsorganisaties;
6. Pak sociaal-economische achterstand en bijbehorende risicofactoren aan;
7. Gebruik de kracht van beleid en wetgeving

Mentaal Gezond Groningen

Doel: Over 10 jaar (2032) 10% minder mensen met psychische aandoeningen

Belang van preventie in Groningen

Waarom investeren in preventie?

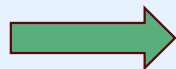
- Veel initiatieven, geen samenwerking. Terwijl, een gezamenlijke aanpak helpt bij:
  - Eerder en beter signaleren
  - Vroeger kunnen ingrijpen
  - Beter behandelen van psychische klachten

Daardoor voorkomen dat stress of beginnende psychische problemen ontwikkelen tot aandoeningen.

Wat doet Mentaal Gezond Groningen?

Versterken van de mentale gezondheid, door:

- In te zetten op **preventie en vroegsignalering** van mentale problemen.
- Als **netwerkorganisatie** betrokkenen, professionals en hulpaanbod samen te brengen.
- Samenwerking te faciliteren en te fungeren als verbindende schakel.
- Samen te werken met verschillende partners en projecten:
  - Beleidsmakers
  - Professionals op de werkvloer
  - Wetenschappers
  - Ervaringsdeskundigen

Daarmee brengen we **daadwerkelijk verandering teweeg.**

Onze opgave: Hoe?

- Netwerkorganisatie;
- **Preventie van mentale klachten;**
- Bevorderen samenwerking in de regio;
- Gebruik makend van wetenschappelijk onderzoek:
  - Risicofactoren?
  - Juiste interventies?
  - Resultaat inspanningen?
- Momenteel focus op de **doelgroep jongeren**

Onderzoeken & Ontwikkelen

DOEN!

KOPPeling

Move aHead

GRoningen WERkt Voor JOnges WERkenden

Ondersteuner Sociaal Domein

Implementeren & verbinden

Regisseurs Mentale Gezondheid

STORM-aanpak

Dekkend Netwerk Inloopvoorzieningen

Social media tool 99gram

School als Wijk

InBegrepen

De rol van de GGZ binnen Mentaal Gezond Groningen

- Expertise van de GGZ nodig om te zorgen dat je iets aan de instroom kunt doen
- De GGZ is betrokken bij de verschillende interventies
  - Voorbeelden binnen Mentaal Gezond Groningen
    - Koppeling (selectieve preventie)
    - STORM aanpak (geïndiceerde preventie)

KOPPELING

STORM
AANPAK

Preventive strategies for mental health

Celso Arango, Covadonga M Díaz-Caneja, Patrick D McGorry, Judith Rapoport, Iris E Sommer, Jacob A Vorstman, David McDaid, Oscar Marín, Elena Serrano-Drozdzowskyj, Robert Freedman, William Carpenter

Available treatment methods have shown little effect on the burden associated with mental health disorders. We review promising universal, selective, and indicated preventive mental health strategies that might reduce the incidence of mental health disorders, or shift expected trajectories to less debilitating outcomes. Some of these interventions also seem to be cost-effective. In the transition to mental illness, the cumulative lifetime effect of multiple small effect size risk factors progressively increases vulnerability to mental health disorders. This process might inform different levels and stages of tailored interventions to lessen risk, or increase protective factors and resilience, especially during sensitive developmental periods. Gaps between knowledge, policy, and practice need to be bridged. Future steps should emphasise mental health promotion, and improvement of early detection and interventions in clinical settings, schools, and the community, with essential support from society and policy makers.

Lancet Psychiatry 2018;
5: 591-604
Published Online
May 14, 2018
[http://dx.doi.org/10.1016/S2215-0366\(18\)30057-9](http://dx.doi.org/10.1016/S2215-0366(18)30057-9)
Department of Child and Adolescent Psychiatry, Hospital General Universitario Gregorio Marañón, Instituto de Investigación Sanitaria Gregorio

Arango, C., Díaz-Caneja, C. M., McGorry, P. D., Rapoport, J., Sommer, I. E., Vorstman, J. A., ... & Carpenter, W. (2018). Preventive strategies for mental health. *The Lancet Psychiatry*, 5(7), 591-604.

- Bewustzijn vergroten onder het grote publiek, politici en beleidsmakers
- Een rol in (verbeterde) screening
- Training/Scholing in preventie
- Belangrijk bij selectieve en geïndiceerde interventies
- Het verbeteren van de toegang tot zorg voor mensen die deze al nodig hebben (secundaire en tertiaire preventie) door de duur van onbehandelde ziekte en de negatieve gevolgen daarvan te verkorten

De taak van professionals en/of onderzoekers in de GGZ bij preventie van mentale stoornissen

---

Werkgroep Preventie

- Onderzoekers vanuit verschillende RGOc instellingen
  - Interesse voor:
    - Wachtlijst interventies
    - Ontwikkeling van KOPP-kinderen
    - Impact trauma op kinderen
    - Lange termijn gevolgen van schermgebruik/social media
    - Zwangerschap en depressie: lange termijn gevolgen van SSRI-gebruik
    - Ontwikkeling kinderen van ouders met een LVB

Take home message

- Preventie **gedurende de levensloop** en niet alleen eenmalig.
- **Context en sociale factoren**; we willen daar zijn waar mensen opgroeien, wonen, werken en leven.
- Mentale gezondheid is een **maatschappelijke opgave**; niet alleen in de zorg, thuis of op school, maar ook in de wijk/stad/gemeenschap.
- Naast **universele** ook **selectieve en geïndiceerde preventie** (verhoogd risico/beginnende klachten).
- **Monitoring** niet alleen op korte maar juist ook op **de lange termijn**.
- **Grote rol voor de GGZ**
  - Onderdeel van de context van mensen
  - Expertise over risicofactoren en lange termijn uitkomsten
  - Belangrijk bij selectieve en geïndiceerde preventie

Bedankt voor jullie aandacht!

Meer weten?

k.kan@umcg.nl

Mentaalgezondgroningen.umcg.nl